

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2018. (X. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.562/2017/5/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Fabók András ügyvéd, F/G Partners Ügyvédi Társulás, 2143 Kistarcsa, Szabadság út 54.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.562/2017/5/II. számú, a Sárvári Járásbíróság 2.P.20.301/2016/2. számú ítélete, valamint a Gércei Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjének 1032-5/2015. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó és testvére $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ részben tulajdonosai voltak egy lakóingatlannak. Az indítványozó és testvérének lánya (a perbeli alperes, a továbbiakban: alperes) 2015. május 24-én „lakáshasználati megállapodás”-t kötöttek a fenti ingatlanra, mely megállapodásban az alperes használatba vevőként szerepelt. A megállapodás alapján egyrészt az indítványozó és házastársa, másrészt az alperes és élettársa is jogosult volt a két lakrésszel rendelkező ház mindkét lakrészének a korlátlan használatára (az alperes folyamatos jelleggel, az indítványozó az időnkénti ott-tartózkodása során). A megállapodás rögzítette: „bármilyen átalakítást, átrendezést, vagy víz, villany vezetékek módosítást kíván a használatba vevő megvalósítani, azt előzetesen egyeztetni köteles a használatba adó [... indítványozóval], mint tulajdonossal.”
- [4] 2.2. Az indítványozó testvére a tulajdonában álló ingatlanrészt az alperesnek ajándékozta, így 2015. június 23-ától az ingatlant az alperes már tulajdonosként használta.
- [5] 2.3. Az indítványozó 2015. október 19-én kérelmet nyújtott be az illetékes jegyzőhöz, birtokvédelmi eljárás megindítása céljából. A birtoksértő magatartás nézete szerint a következők miatt valósult meg: az alperes lezárta az első lakrész utcai szobáját (a közös használatú nappalinak szánt szobát), ebből a szobából a bútorokat és a szőnyeget abba a szobába vitte át, ahol az indítványozó ott-tartózkodása alatt aludni szokott, a házba a megkérdezése nélkül cirkó-fűtést kívánt bevezetni, valamint a nappaliban – szintén az ő megkérdezése nélkül – kandalló fűtést kívánt kialakítani, amelynek egyes alkatrészeit már ott el is helyezte. Kérte, hogy a jegyző kötelezze az alperest a nappali szoba kinyitására, onnan a fűtési alkatrészek eltávolítására, a szobából áthelyezett bútorok visszahelyezésére, valamint a fürdőszobából kivitt piperecikkek visszahelyezésére. Mivel nem volt arról tudomása, hogy a cirkó, illetve kandallófűtés időközben beszerelésre került-e, ezért kérte, hogy ha az megtörtént, a jegyző kötelezze az alperest az eredeti állapot helyreállítása mellett azok eltávolítására. Kérelmében arra hivatkozott, hogy az alperes megsértette a lakáshasználati megállapodásban foglaltakat.
- [6] 2.4. A jegyző – helyszíni szemlét követően – 2015. november 6-án kelt határozatában a birtokvédelem iránti kérelmet elutasította. A helyszíni szemle során az nyert megállapítást, hogy a kandalló és cirkófűtés nem került beszerelésre, az ingatlanban átalakítási munka nem folyt. A lakóhelyiségek egyike sem keltette bútorraktár érzetét. A belső ajtók nem voltak kulcsra zárva. Az alperes előadta, hogy 2015. május 1-je óta életvitelszerűen az ingatlanban él. A fűtőkorszerűsítésre (és ehhez egyes alkatrészek beszerzésére) azért kerülne sor, mert

az ingatlan általuk használt első része a régi kályhával nem fűthető be. Az indítványozó az elmozdított bútorokat korábbi tulajdonostársa (testvére) megkérdezése nélkül vitte az ingatlanba, azok áthelyezését is a korábbi tulajdonos végezte el. Elismerte, hogy előfordult olyan, hogy a nappali szoba ajtaja zárva volt, mivel ha nem tartózkodnak otthon, ezt a szobát kulcsra zárják. Előre nem ismerhető, hogy az indítványozó mikor érkezik az ingatlanba, ezért, ha nincsenek otthon, zárva lehet ez a szoba, de amint hazaérnek, kinyitják azt.

- [7] A jegyző elutasító határozatát arra alapította, hogy az alperes az ingatlant résztulajdonosként, ténylegesen használja, az ingatlan tényleges birtokában van. Döntését a jegyző hatáskörébe tartozó birtokvédelmi eljárásról szóló 17/2015. (II. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 7. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján hozta meg.
- [8] 2.5. Az indítványozó 2015. november 19-i dátummal keresetet nyújtott be a Sárvári Járásbíróságon, melyben a jegyző határozatának megváltoztatását, a birtokháborítás tényének megállapítását, az eredeti birtokállapot helyreállítását és a birtoksértéstől való eltiltást, valamint – az álláspontja szerint – hatályban lévő használatmegosztásnak megfelelő birtoklásra kötelezést kérte. Az indítványozó ismét leírta, hogy nézete szerint mely cselekmények valósították meg a birtokháborítást, többek között: „az első lakrésznek a lakáshasználati megállapodásban közös használatúvá tett nagy szobájába nem tudtam bemenni, mivel alperes azt lezárta és csak hazajövele után nyitotta ki”. Sérelmezte, hogy a helyszíni szemléről nem értesült, valamint, hogy az alperes nyilatkozatára nem tudott nyilatkozni. Hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint érvényben van a használatmegosztási megállapodás, az alperes nemcsak birtokháborítást követett el, hanem ezt is megsértette.
- [9] A Járásbíróság a keresetet elutasította. Hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 341/I. § (1) bekezdésére, mely szerint ha a birtokvédelmi határozat érdemben helyes, a bíróság a keresetet elutasítja. Indokolása szerint mivel az alperes az ingatlant már nem szívességi használóként, hanem tulajdonostársként használja és ott életvitelszerűen tartózkodik, tulajdonosi minőségénél fogva jogosult az ingatlan birtoklására, ezért a jegyző az ügy érdemében helyes döntést hozott. Amennyiben a tulajdonostársak között a dolog birtoklásában illetve használatában vita merül fel, úgy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:79. § (3) bekezdése alapján a birtoklás és a használat módját a bíróság szabályozhatja.
- [10] 2.6. A Járásbíróság ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be fellebbezést a Szombathelyi Törvényszékre. Ebben arra hivatkozott, hogy nézete szerint az első fokú bíróság a jogszabályok téves értelmezésével, iratellenesen, nem megfelelően és hiányosan megállapított tényállás alapján és a rendelkezésre álló bizonyítékok helytelen mérlegelésével hozta meg ítéletét. Ennek megítélése szerint az az oka, hogy a bizonyítási indítványainak a bíróság nem adott helyt, a tanúk meghallgatására nem került sor. (Az indítványozó ezekkel a bútorok korábbi elhelyezésének módját kívánta bizonyítani.) Nézete szerint a bíróság az ítélet indokolására vonatkozó kötelezettségének sem tett eleget. Jogi érvelése szerint a használati megállapodás hatályban maradt a felek között még akkor is, ha az egyik fél birtoklásának a jogcíme megváltozott.
- [11] A Törvényszék a Járásbíróság ítéletét helybenhagyta. Utalt arra, hogy a bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jegyző által meghozott birtokvédelmi határozat helytálló-e; e körben nincs jelentősége a határozat meghozatalát követően utóbb felmerült, a fellebbezésben hivatkozott használati kérdéseknek, vitáknak. A Törvényszék osztotta a jegyzőnek és a Járásbíróságnak azon álláspontját, hogy a lakáshasználati megállapodás az alperes tulajdonszerzésével túlhaladottá vált, az alperes tulajdonossá válásával új használati megállapodás megkötése lett volna indokolt. Ennek hiányában a Ptk. 5:79. § (3) bekezdése alapján a tulajdonostársak között felmerülő használati vita esetén a birtoklás és a használat módját – kérelemre – a bíróság szabályozhatja. A pernek azonban nem ez, hanem a jegyzőnek a birtokvédelem tárgyában hozott határozata képezte tárgyát; a jegyző helytállóan döntött és a Járásbíróság a határozat megváltoztatása iránti kérelmet megalapozottan és jogszerűen utasította el.
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített. Indítványában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Nézete szerint a kifogásolt döntések „alaptörvény-ellenes módon, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal ellentétben, szükségtelenül és aránytalanul korlátozták” a felsorolt alapjogait.

- [13] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelme amiatt valósult meg, mert a jegyzői eljárásban nem hallgatták meg; nem is idézték meg, tehát kifejezetten el volt zárva attól, hogy érveinek jogi és ténybeli alapját részletesen kifejtsse. Több, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan hozott alkotmánybíróági döntésre hivatkozott, ezek nézete szerint *mutatis mutandi* alkalmazandók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában is. Nézete szerint „az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése lényegében nem más, mint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak a hatósági eljárásokra történő vonatkoztatása, így tartalmát tekintve sem lehet attól kevesebb, nem biztosíthat alacsonyabb védelmi szintet”.
- [14] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozó szerint az okozza, hogy a bíróságok a jegyzőnek – az álláspontja szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát sértő – határozatát hatályában fenntartották.
- [15] 3.3. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való joga az indítványozó nézete szerint azért sérült, mert az e jogból eredő, birtokláshoz való jogát a jegyzői határozat nem biztosította, bár ez lenne a birtokvédelem Alkotmánybíróság által is elismert és alkotmányosan is igazolható célja. Állítása szerint a birtokláshoz való jogát egyáltalán nem gyakorolhatja; a jegyzői határozatot helybenhagyó bírósági döntések sem reparálták ezt az alapjogsérelmet. Így a bírói döntések is ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, mivel azt szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák. E körben hivatkozott még arra, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye és a strasbourgi gyakorlat is védi a birtoklás tényét; az „Alkotmánybíróság által biztosított jogvédelem szintje pedig semmilyen módon nem lehet alacsonyabb a nemzetközi fórumok által biztosított alapjogvédelem szintjénél”.
- [16] 3.4. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését az indítványozó nézete szerint azért sértik a kifogásolt döntések, mert „nem állapították meg az ellenérdekű fél birtokháborítását, nem szüntették meg az ellenérdekű fél birtokháborítását, tekintettel arra, hogy a lakáshasználati megállapodásban megállapított közös használatban lévő helyiségek használati jogát nem biztosították az indítványozó részére, hanem az ellenérdekű fél ezeket a helyiségeket lezárta”.
- [17] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [18] 4.1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következésképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] Hatásköre értelmezésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben kifejtette, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállá-

miság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [20] Az Alkotmánybíróság az eljáró hatóság és bíróságok – az Alkotmánybíróság által a fentiek szerint felül nem bírálható – jogkörébe tartozónak tekintette annak a kérdésnek a megítélését, hogy hatályban van-e a 2015. május 24-én kötött „Lakáshasználati megállapodás”, illetve van-e annak jelentősége, hogy az előbb szívésségi lakáshasználó alperes utóbb tulajdonossá vált, valamint az ezekből levont jogi következtetéseket, végső soron a birtokháborítás megállapításának elutasítását. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében és VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jogainak a sérelmét arra alapította, hogy a kifogásolt döntések nem biztosították számára a birtokvédelmet. Ez azonban az előzőekben kifejtettekből következően nem alkotmányossági kérdés.
- [21] 4.2. Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséhez, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó része tekintetében az alábbiakat állapította meg.
- [22] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik meglelte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során először azt állapította meg, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta a testület, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenességének a kétsége.
- [23] 4.3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az indítványozó keresetében és alkotmányjogi panaszában is kifogásolta a jegyző eljárását, arra hivatkozva, hogy őt az eljárásban nem hallgatták meg és nem nyilatkozhatott az alperes nyilatkozatára. Sem keresetében, sem alkotmányjogi panaszában nem jelölte azonban meg, hogy a jegyző melyik, a birtokvédelmi eljárással kapcsolatos szabályt sértette meg. A jegyző eljárása abban az esetben ütközhetne az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe, ha valamely, a tisztességes hatósági eljárást biztosító eljárási szabályt megsértene és ez kihatna a fél joggyakorlására, a meghozott döntésre.
- [24] A birtokvédelmi eljárás eljárási szabályait a Kr. tartalmazza, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a jegyzői határozat meghozatalakor a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvény) háttérjogszabályként kizárólag a végrehajtás során alkalmazható. Az indítványozó által felvetett tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát esetlegesen érintően a Kr. 1. §-a tartalmazza az eljárás alapelveit, 15. § (1) bekezdése biztosítja a felek nyilatkozattételi jogát és lehetőséget ad a felek egyidejű meghallgatására (de nem állapít meg ilyen kötelezettséget), a 18. § (2) bekezdése pedig biztosítja az iratbetekintéshez való jogot. Az indítványozó azonban egyik Kr.-beli rendelkezés megsértését sem állította.
- [25] Ha és amennyiben az indítványozó álláspontja szerint az eljáró hatóság (itt a jegyző) tételes eljárásjogi szabályt nem sértett, azonban az Alaptörvényben biztosított, a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga mégiscsak sérült, úgy ezen állításából az következne, hogy az eljárást szabályozó jogszabály nem felel meg az alaptörvényi követelményeknek, így az Alkotmánybíróságnak a jogszabályt kellene megvizsgálnia. Az indítványozó azonban az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, erre irányuló indítványt nem terjesztett elő. Az indítvány e tekintetben tehát nem alkalmas arra, hogy a bírói döntések alaptörvény-ellenességének a kétségét felvesse.
- [26] Az Alkotmánybíróság e körben utal arra, hogy legutóbb a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatában mutatott rá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti „tisztességes bírósági eljáráshoz való jog”, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti „tisztességes hatósági eljáráshoz való jog” védelmi köre közötti különbségekre, ezért az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó döntései automatikusan (az indítványozó szóhasználatával élve *mutatis mutandis*) nem alkalmazhatóak a XXIV. cikk vonatkozásában.
- [27] 4.4. Az indítványozó a bírói döntéseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését nem a bíróságok eljárásához kapcsolódóan, hanem kifejezetten csak amiatt állította, mert a bíróságok nem orvosolták a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának nézete szerinti sérelmét. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmének a valószínűsítésére az indokolás [13] bekezdésében részletezett indítvány nem volt alkalmas, ezért értelemszerűen az ettől függő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét

állító indítványi elem tekintetében sem merülhet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség.

[28] A fentiek alapján az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.

[29] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/196/2018.

• • •